

LA SEVA NISSAGA ES REMUNTA A FA 2.600 ANYS

Hiro Hito: L'última divinitat

Amb la persona d'Hiro Hito com a símbol, el Japó ha fet la transició de l'Imperi del Sol al de l'electrònica i la informàtica. Un monarca derrotat que va tenir una segona oportunitat.

Libert Ferri

Diu que en un país hiperproductivista com el Japó qualsevol esdeveniment social o polític és rendible econòmicament, és bo per a fer negoci i que, per tant, la mort de l'emperador Hiro Hito no serà una excepció: els que faran el seu agost seran els empresaris d'arts gràfiques, els impressors. I és que la desaparició d'Hiro Hito i l'entronització del seu fill Aki Hito implica un canvi d'era històrica: de la *Xoava* o Pau Lluminosa, a una de nova amb nom encara per decidir. Tot

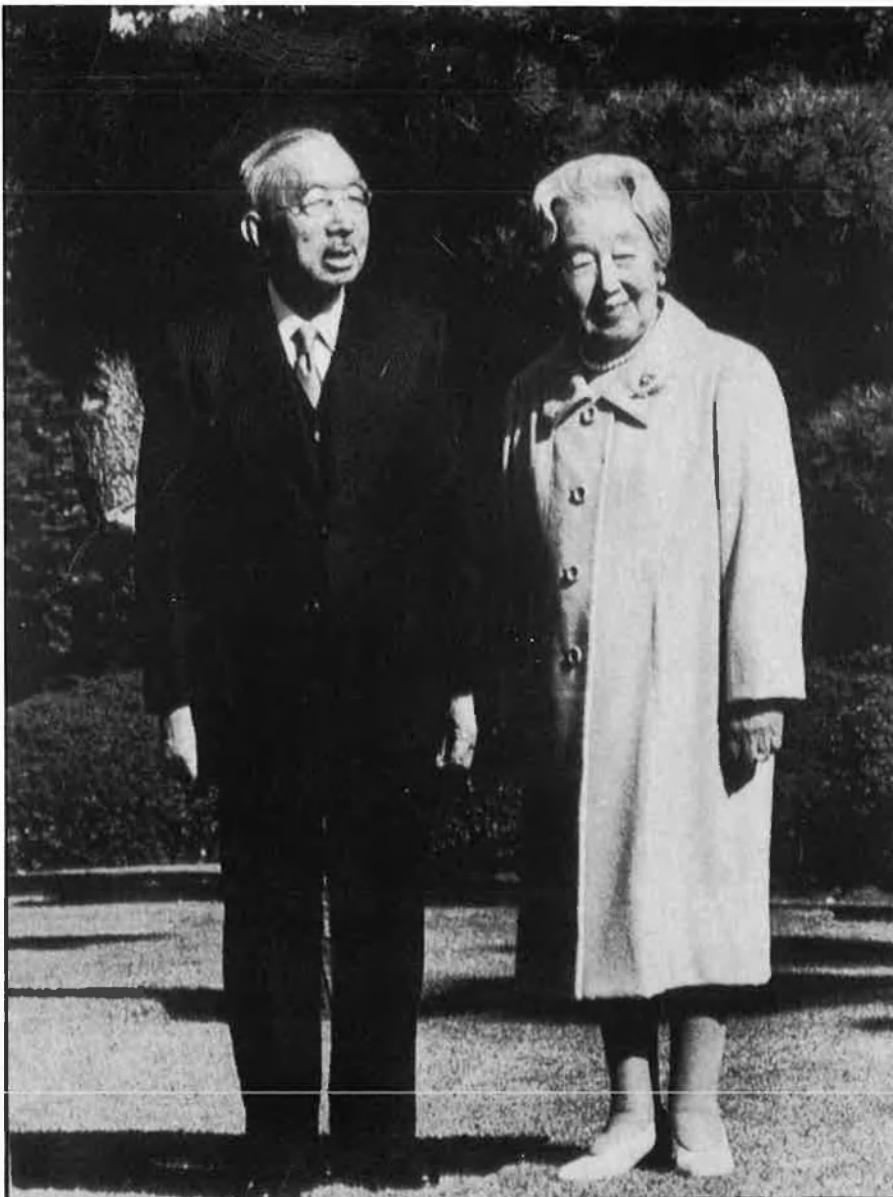
això vol dir l'elaboració d'un nou calendari i d'una nova fotografia als despatxos i a les cases: les màquines d'imprimir —totalment informatitzades— llançaran els dies vinents milions de pòsters, de calendaris de bloc d'oficina, de dietaris i d'agendes.

El Japó democràtic i superdesenvolupat diu adéu a l'últim representant de la divinitat i de l'absolutisme en un clima de sentimentalisme religiós, de nostàlgia dinàstica que no estronquen, ni de lluny, la febre quotidiana de la borsa de Tòquio, a la qual la mort d'Hiro Hito no afecta gens. Sí que ha afectat, en canvi, l'agonia de l'emperador, a

l'entrellat institucional de l'antic Imperi del Sol.

De divinitat a símbol

La malaltia de l'emperador ha posat a prova els febles i ambigus vincles entre la casa imperial i les institucions parlamentàries. No va ser fins gairebé 72 hores després que Hiro Hito va començar el seu estat agònic que la família de l'emperador va demanar al govern que iniciés els tràmits perquè el príncep hereu Aki Hito assumís la regència. Fins aquell moment la casa imperial havia mantingut un rigorós se-

L'emperador Hiro Hito i la princesa Nagako, símbols de la unitat nacional.

cretisme al voltant d'un Hiro Hito moribund, afectat per un càncer a l'aparell digestiu. Oficialment, el govern japonès no en sabia res i es va arribar a comentar que el primer ministre Naburu Takeshita s'havia assabentat de l'estat agònic d'Hiro Hito per un periodista.

Aquests incidents evidencien una estranya relació entre la casa imperial i els organismes legislatius i executiu, relació que ha arribat a ser qualificada d'inexistent. No seria correcte, doncs, parlar de conflicte institucional, sinó més aviat de problemes per omissió, per falta de precedents històrics.

I és que no s'ha de perdre de vista que la Constitució de novembre de 1946 per la qual encara es regeix el Japó va ser imposada per nord-americans després de la derrota de l'any 1945. El text jurídic no esmenta en cap moment la *divinitat* de l'emperador —base del poder de la dinastia— i es limita a parlar de *símbol* de la unitat nacional i de l'estat.

Durant els últims 40 anys Hiro Hito s'ha limitat a complimentar altres caps d'estat, a rebre els ambaixadors i a poca cosa més. El primer ministre li ha presentat la dimissió; ha hagut de firmar la dissolució del Parlament, convocar eleccions i fer consultes per la formació de govern, però sempre d'una manera mimètica i preestablerta i sense possibilitats d'iniciativa pròpia. De mica en mica, entre la casa imperial i les institucions s'ha anat creant un buit de relació.

Un emperador diferent

L'emperador continua sent-hi però ja no hi ha imperi en el sentit territorial. En canvi, el Japó sí que s'ha anat convertint en un de nou: un imperi econòmic —la segona potència industrial del món— que ha substituït el sol per la informàtica i l'electrònica més avançades. Els nous emperadors es diuen «Fuji Bank», «Toyota», «Sony», «Hitachi», «Toshiba»... I aquests nous

emperadors en tenen prou amb el Parlament, el govern i els mitjans de comunicació per perpetuar el seu poder, mentre Hiro Hito s'ha dedicat a estudiar la psicologia dels peixos i la biologia marina.

Però no sempre havia estat així i en aquests moments són molts els japonesos que recorden encara quan a Hiro Hito no se li podia mirar la cara perquè la seva «divinitat» ho prohibia. La frontera entre aquestes dues etapes tan oposades cal buscar-la en els bombardejos atòmics de començament d'agost de 1945. La derrota era un fet i si bé milers de japonesos es van aplegar al voltant del palau imperial, en ruïnes, i van demanar perdó a Hiro Hito per haver perdut la guerra, l'emperador va assumir la nova etapa històrica que començava irreversiblement: va voler parlar per ràdio per anunciar, personalment, la capitulació als seus súbdits. Els japonesos no havien sentit mai la veu del seu emperador.

Aquell dia es va trencar un mite que havia començat feia 2.600 anys, quan el déu-sol Amaterasu Omikami va fundar la dinastia. Ell, Hiro Hito, n'era el representant 124. Tot i que sempre es va mantenir fidel a la litúrgia dinàstica i religiosa, el seu regnat —que va començar el 1926— ja va tenir, no obstant, indicis diguem-ne de progrés: Hiro Hito va estudiar idiomes, ciències naturals i humanitats. Es va casar amb la princesa Nagako, que si bé era d'una casa noble no era la dona que la família li havia triat. Va viatjar a Europa durant sis mesos i va conèixer els principals mandataris democràtics de l'època de pre-guerra, «els dies més feliços de la meua vida», segons va confessar anys després.

En política interior, si bé va desbaratar un colp militar dretà l'any 1936, no s'havia oposat a l'aventura expansionista d'ocupar la Xina quatre anys abans. I no va barrar el pas al règim racista-militarista del general Tojo —el seu primer ministre— que l'any 1941 va ordenar el bombardeig contra la base nord-americana de Pearl Harbour. S'assegura que Hiro Hito va donar el seu vist-i-plau a l'agressió que, a la llarga, se li tornaria en contra i provocaria la tragèdia de 1945. La seva pròpia tragèdia.

Amb tot, els historiadors moderns estan d'acord que el mèrit d'Hiro Hito està en el fet que, en els últims 40 anys, va saber ser *símbol* i així, d'alguna manera, va conjurar una maledicció ancestral: que diu que no hi ha una segona oportunitat per als monarques derrotats. □